

مرکز بررسی‌های استراتژیک
CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

چارچوب پیشنهادی یونسکو

برای بازگشایی مدارس در دوران جهان‌گیر شدن کرونا

شماره مسلسل: ۵۰۳

کد گزارش: ۷۲-۹۹

۲۲ تیر ۱۳۹۹

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

شماره مسلسل: ۵۰۲

کد گزارش: ۹۹-۷۱

عنوان گزارش: چارچوب پیشنهادی یونسکو برای بازگشایی مدارس در دوران جهان‌گیر شدن کرونا
Framework for Reopening Schools

منبع اثر:

From UNESCO, UNICEF, the World Bank, the World Food Programme and UNHCR
<https://www.unicef.org/documents/framework-reopening-schools>

مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری

۲۲ تیرماه ۱۳۹۹

کلیه حقوق این اثر متعلق به مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری است.

خلاصه مدیریتی

ضرورت بازگشایی مدارس در دوران همه‌گیری کرونا

بازگشایی مدارس ضامن حق آموزش دانش‌آموزان و پیشگیری از بازماندگی از تحصیل کودکان در شرایط فعلی است. سیاستگذاران باید شرایطی را فراهم سازند که ضمن فراهم کردن حق سلامت و امنیت دانش‌آموزان، حق آموزش کودکان و نوجوانان نیز تأمین گردد. علاوه بر این مختل شدن خدمات آموزشی پیامدهایی جدی و بلندمدت برای اقتصادها و جوامع دارد. از جمله افزایش نابرابری، نزول بازده سلامت و همچنین کاهش همبستگی اجتماعی. کودکان فقیرترین خانواده‌ها تقریباً پنج برابر بیشتر از کودکان خانواده‌های ثروتمند محتمل است که از آموزش ابتدایی محروم باشند. دور بودن از مدرسه خطر خشونت و سایر تهدیدات برای کودکان را نیز افزایش می‌دهد. علاوه بر این، تعطیلی طولانی‌مدت، خدمات ضروری مدارس مانند امنیت بخشی، تغذیه در مدرسه، بهداشت روانی و حمایت‌های مشاوره‌ای و روانشناسی را مختل می‌کند. همچنین به خاطر از بین رفتن تعامل با همسالان و اختلال در روال‌های روزمره ممکن است باعث ایجاد استرس و اضطراب شود.

۶ ملاحظه مهم در بازگشایی

شش بعد کلیدی برای ارزیابی سطح آمادگی و شکل دادن به برنامه‌ریزی باید مورد توجه قرار گیرند: سیاستگذاری، تأمین اعتبار، اقدامات ایمنی‌بخش، یادگیری، دسترسی به در حاشیه ماندگان و مراقبت‌های سلامت. ملاحظات سیاستی و الزامات مالی در کنار هم محیطی را فراهم می‌کند که برای پشتیبانی از ابعاد دیگر لازم است.

بهترین راهبرد بازگشایی

واقع‌بینانه‌ترین راهبرد در مورد بازگشایی مدارس اتخاذ سیاستی شناور در این باره است. سیاستگذاری باید به گونه‌ای باشد که مناطق مختلف در زمان‌های مختلف بتوانند متناسب با شرایط موجود تصمیم به تعطیلی یا گشودن مدارس بگیرند.

عناصری که در تصمیم‌گیری مؤثرند

- آموزش کلاسی تا چه حد در دسترسی به نتایج یادگیری اهمیت دارد، با توجه به مسائلی مثل اهمیت تعامل مستقیم معلم و دانش‌آموز در دوران دبستان و نقش بازی‌ها در شکل‌گیری مهارت‌های بنیادی؟
- یادگیری باکیفیت از راه دور تا چه حد در دسترس است؟
- با توجه به دستاوردهای یادگیری، رفاه اجتماعی-عاطفی، فشار خانوادگی و خانگی به سرپرستان و سایر عوامل بافت‌محور، رویکرد جاری یادگیری از راه دور را تا کی می‌توان ادامه داد؟
- هنگامی که کودکان در حال یادگیری از طریق پلتفرم‌های آنلاین هستند، آیا سرپرستان دارای ابزارهای لازم برای حفاظت از کودکان در برابر آزار آنلاین و خشونت جنسیتی آنلاین هستند؟
- میزان آمادگی مدارس و مناطق برای انجام اقدامات لازم پیشگیری و کنترل عفونت؟
- چه گروه‌هایی از دانش‌آموزان در معرض خطر خشونت‌های خانگی هستند؟
- پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و رفاهی عدم شرکت کودکان در مدارس چیست؟

ملاحظات مدرسه‌ای

- توانمندی مدرسه در حفظ فعالیت‌های ایمن مدرسه برای کاهش خطرات مثلاً فاصله‌گذاری اجتماعی (یعنی اندازه کلاس در مقایسه با تعداد دانش‌آموزان) و نیز امکانات و روش‌های مربوط به آب، فاضلاب و بهداشت چقدر است؟
- سطح تماس بین جمعیت مدرسه و گروه‌های دارای ریسک مثل سالمندان و دارندگان بیماری زمینه‌ای چقدر است؟ اگر تماس زیاد است، آیا اقدامات حفاظتی کافی می‌توان انجام داد؟
- افراد چگونه به مدرسه رفت و آمد می‌کنند؟
- عوامل خطر اجتماع‌محور در ارتباط با عوامل سرایت‌پذیری، سلامت عمومی و توانمندی‌های بهداشتی، تراکم جمعیت و الزام فاصله‌گذاری اجتماعی و روش‌های مناسب بهداشتی کدام است؟

مقدمه

در روزهای گذشته موضوع چگونگی بازگشایی مدارس در سال آینده تحصیلی دغدغه بخش بزرگی از جامعه است. خانواده‌ها، اهالی مدرسه و تصمیم‌گیران توأمان نگران وضعیت تحصیلی و سلامتی دانش‌آموزان در شرایط فعلی‌اند و به‌زودی قرار است جزئیات بازگشایی مدارس در سال تحصیلی ۹۹-۱۴۰۰ اعلام شود. این دغدغه باعث می‌شود توجهات به اقدامات جهانی در این باره معطوف گردد.

در پی تصمیم کشورهای مختلف جهان برای بازگشایی مدارس، یونسکو با همکاری بانک جهانی و برنامه جهانی غذا اقدام به انتشار گزارش «چارچوب بازگشایی مدارس»^۱ نموده است. در این سیاهه اهم موضوعات طرح شده در این گزارش به فارسی بازگردانده شده است تا سیاستگذاران و عموم مردم از بینش‌های موجود در آن بهره‌مند شوند.

در ابتدای این گزارش آمده است که انگیزه تدوین آن موضوع بازماندگی دانش‌آموزان از تحصیل در سراسر جهان است و از آنجا که باز شدن مدارس ضامن حق آموزش دانش‌آموزان در شرایط فعلی است، سیاستگذاران باید شرایطی را فراهم سازند که ضمن فراهم کردن حق سلامت و امنیت دانش‌آموزان، حق آموزش کودکان و نوجوانان نیز تأمین گردد. علاوه بر این مختل شدن خدمات آموزشی پیامدهایی جدی و بلندمدت برای اقتصادها و جوامع دارد. از جمله **افزایش نابرابری، نزول بازده سلامت و همچنین کاهش همبستگی اجتماعی.**

چرا بهتر است مدارس گشوده شوند؟

اختلال در زمان آموزش درسی می‌تواند تأثیر شدیدی بر توانایی یادگیری یک کودک داشته باشد. هرچه کودکان به حاشیه رانده شده زمان طولانی‌تری به مدرسه نروند، احتمال بازگشت آن‌ها نیز کمتر است. کودکان فقیرترین خانواده‌ها تقریباً پنج برابر بیشتر از کودکان خانواده‌های ثروتمند محتمل است که از آموزش ابتدایی محروم باشند. دوربودن از مدرسه خطر خشونت و سایر تهدیدات برای کودکان را نیز افزایش می‌دهد. علاوه بر این، تعطیلی طولانی‌مدت، خدمات ضروری مدارس مانند **امنیت بخشی، تغذیه در مدرسه، بهداشت روانی و حمایت‌های مشاوره‌ای و روانشناسی** را مختل می‌کند. همچنین به خاطر از بین رفتن تعامل با همسالان و اختلال در روال‌های روزمره ممکن است باعث ایجاد استرس و اضطراب شود. این تأثیرات منفی برای کودکان در حاشیه، مانند آنانی که در کشورهایی تحت تأثیر درگیری و سایر بحران‌های طولانی‌مدت‌اند، مهاجران، آواره‌های اجباری، اقلیت‌ها، کودکان معلول و کودکانی که در مؤسسات حمایتی زندگی می‌کنند، به طور قابل توجهی بیشتر خواهد بود. بازگشایی مدارس باید ایمن و مطابق با واکنش کلی هر کشور به COVID-19 باشد؛ همراه با تمام اقدامات معقولی که در جهت محافظت از دانش‌آموزان، کارمندان، معلمان و خانواده‌های آنان انجام می‌شود.

کدام مدارس در کجا و چه زمانی باید بازگشایی شوند؟

تصمیم برای بازگشایی مستلزم آن است که کشورها سریعاً اطلاعات حیاتی راجع به نحوه مقابله مدارس، معلمان، دانش‌آموزان و اجتماعات با تعطیلی مدارس و کووید ۱۹ جمع‌آوری کنند. نظرسنجی‌های دارای پاسخ سریع از مقامات مدرسه‌ای و محلی، معلمان، مدارس و والدین می‌توانند به ارائه این اطلاعات کمک کنند. تصمیم‌گیرندگان سپس باید ببینند یادگیری و رفاه را چگونه می‌توان در هر بافت، تأمین کرد. همچنین باید منافع آموزش کلاس‌محور را در برابر یادگیری از راه دور در نسبت با عوامل خطر مربوط به بازگشایی مدارس در نظر گرفت و توجه داشت که شواهد غیرمتمنی درباره خطر ابتلا هنگام شرکت در کلاس وجود دارد.

ملاحظات در جهت گشودن مدارس

- آموزش کلاسی تا چه حد در دسترسی به نتایج یادگیری مورد نظر (بنیادی، انتقال‌پذیر، دیجیتالی، مربوط به شغل خاص) مهم است، با توجه به مسائلی مثل اهمیت تعامل مستقیم با معلمان برای یادگیری بازی‌محور با کودکان کوچک‌تر و شکل‌گیری مهارت‌های بنیادی؟
- یادگیری باکیفیت از راه دور تا چه حد در دسترس است؟ (با توجه به نتایج یادگیری مورد نظر، گروه‌های سنی و گروه‌های حاشیه‌ای)
- با توجه به دستاوردهای یادگیری، رفاه اجتماعی-عاطفی، فشار خانوادگی و خانگی به سرپرستان و سایر عوامل بافت‌محور، رویکرد جاری یادگیری از راه دور را تا کی می‌توان ادامه داد؟
- هنگامی که کودکان در حال یادگیری از طریق پلتفرم‌های آنلاین هستند، آیا سرپرستان دارای ابزارهای لازم برای حفاظت از کودکان در برابر آزار آنلاین و خشونت جنسیتی آنلاین هستند؟
- نقاط گذار کلیدی (آمادگی برای مدرسه، تکمیل مدرسه ابتدایی و رفتن به دبیرستان، تکمیل دبیرستان و رفتن به دانشگاه) چگونه تحت تأثیر همه‌گیری و واکنش‌ها نسبت به آن قرار می‌گیرد؟
- معلمان و مقامات آموزشی چقدر آمادگی دارند تا خود را با رویکردهای مختلف اجرایی و آموزشی تطبیق دهند؟ آیا آن‌ها می‌توانند و آماده‌اند اقدامات لازم پیشگیری و کنترل عفونت را اجرا کنند؟
- آیا خطرات مربوط به حفاظت درباره کودکانی که مدرسه نمی‌روند، مثلاً خطر خشونت خانگی و بهره‌کشی جنسی علیه دختران و پسران وجود دارد؟
- آیا تعطیلی مدارس باعث آسیب به سایر خدمات پشتیبانی مدارس مثل فعالیت‌های سلامت و بهداشت و تغذیه مدارس می‌شود؟
- پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و رفاهی عدم شرکت کودکان در مدارس چیست؟

محدودیت‌های بازگشایی

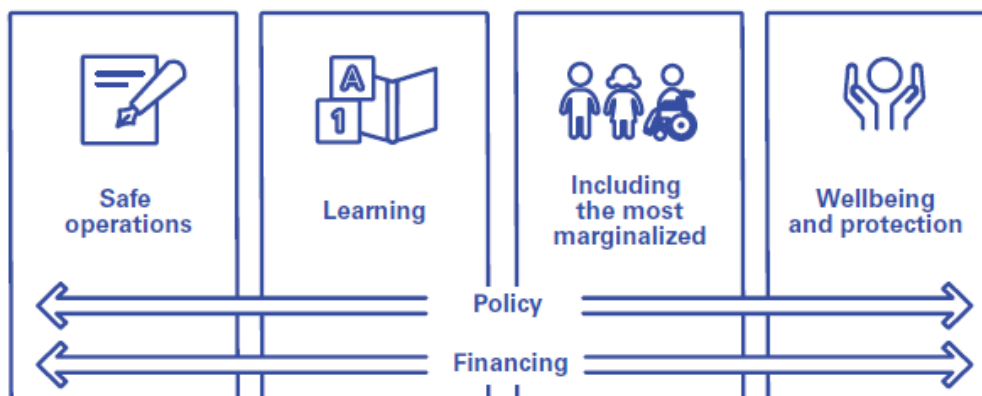
- توانمندی مدرسه در حفظ فعالیت‌های ایمن مدرسه برای کاهش خطرات مثلاً فاصله‌گذاری اجتماعی (یعنی اندازه کلاس در مقایسه با تعداد دانش‌آموزان) و نیز امکانات و روش‌های مربوط به آب، فاضلاب و بهداشت چقدر است؟
- سطح تماس بین جمعیت مدرسه و گروه‌های دارای ریسک مثل سالمندان و دارندگان بیماری زمینه‌ای چقدر است؟ اگر تماس زیاد است، آیا اقدامات حفاظتی کافی می‌توان انجام داد؟
- افراد چگونه به مدرسه رفت و آمد می‌کنند؟
- عوامل خطر اجتماع‌محور در ارتباط با عوامل سرایت‌پذیری، سلامت عمومی و توانمندی‌های بهداشتی، تراکم جمعیت و الزام فاصله‌گذاری اجتماعی و روش‌های مناسب بهداشتی کدام است؟

تجزیه و تحلیل هزینه-فرصت‌های مختص هر منطقه، اولویت‌گذاری بازگشایی مدارس (یا بخش‌هایی از مدارس) را امکان‌پذیر می‌کند. اولویت‌گذاری اقدامات کاهش خطر در مدارس و جوامع، و اولویت‌گذاری مناطقی که برای یادگیری از راه دور باید بر آنها تمرکز کرد.

مدارس چگونه باید بازگشایی شوند؟

وقتی مدارس منتخب برای بازگشایی مشخص شدند، شش بعد کلیدی برای ارزیابی سطح آمادگی و شکل دادن به برنامه‌ریزی باید مورد توجه قرار گیرند: سیاست‌گذاری، تأمین اعتبار، اقدامات ایمنی‌بخش، یادگیری، دسترسی به در حاشیه ماندگان و مراقبت‌های سلامت. ملاحظات سیاستی و الزامات مالی در کنار هم محیطی را فراهم می‌کند که برای پشتیبانی از ابعاد دیگر لازم است.

تطابق داشتن تصمیمات با شرایط زمینه‌ای، برای پاسخ به نیازها و موقعیت‌های محلی، به ویژه در زمینه‌هایی که محرومیت‌های گوناگونی وجود دارد (مانند مناطق پرجمعیت، شرایط کم‌آبی، درگیری و غیره) بسیار ضروری خواهد بود. تجزیه و تحلیل باید در مقابله با شرایط قبل از همه‌گیری انجام شود، با در نظر داشتن هر دو محدودیت موجود برای مناطق کم‌برخوردار و اهداف تعیین شده جهت بهبود وضعیت آموزش و یادگیری. پاسخ نهایی باید عاملی مؤثر برای بهبود نتایج یادگیری، افزایش دسترسی عادلانه به آموزش و تقویت سلامت، ایمنی و محافظت از کودکان باشد.

جدول راهنمای بازگشایی مدرسه مبتنی بر ۶ بعد

بعد از بازگشایی	بخشی از فرایند بازگشایی	قبل از بازگشایی	
نظارت فعال بر شاخص‌های سلامت با گسترش تمرکز برای توجه به رفاه و حفاظت. تقویت برنامه آموزشی، سازگار کردن تدریس از راه دور با ترکیب یادگیری و تدریس از جمله دانش انتقال عفونت و پیشگیری.	اتخاذ رویکردهای فعال برای پذیرش مجدد کودکان حاشیه‌ای و محروم از مدرسه. سرمایه‌گذاری در آب، فاضلاب، و بهداشت برای کاهش خطرات و تمرکز بر آموزش جبرانی برای جبران زمان آموزشی از دست‌رفته	آمادگی بر اساس سیاست‌های دقیق، دستورالعمل‌ها و تأمین مالی مورد نیاز برای ارتقای فرایند تدریس با تأکید بر فعالیت‌های ایمن از جمله تقویت روش‌های تدریس از راه دور	اقدامات ایمنی بخش
تدوین مدل تصمیم برای تعطیلی مجدد و بازگشایی مدارس طبق نیاز به دلیل موج دوم یا بازگشت سرایت‌پذیری	مقامات آموزشی باید مکانیسم‌های هماهنگی و ارتباط را تقویت کنند و گفتگوی محلی و رابطه با جوامع، والدین و کودکان راجع به مسائل آموزشی را ارتقا دهند.	ارائه رهنمود ملی روشن درباره پارامترهای تصمیم‌گیری برای بازگشایی مدارس. این رهنمودها و پارامترها احتمالاً ابتدا باید از مناطق دارای پایین‌ترین میزان سرایت و کمترین خطر محلی آغاز شود. بازگشایی مدارس را می‌توان مرحله‌بندی کرد، مثلاً ابتدا چند روز در هفته باز باشند یا به سطوح خاصی محدود باشند. سیاست‌های ملی باید رهنمود مشخصی جهت ارزیابی و تصمیم‌گیری در سطوح غیر ملی داشته باشد.	
	افزایش سهم مدارس در آب سالم، امکانات دستشویی، وسایل نظافت و در صورت لزوم، جداسازی جنسیتی و آماده‌سازی وسایل بهداشت قاعدگی	تدوین پروتکل‌های روشن و آسان‌فهم راجع به اقدامات فاصله‌گذاری فیزیکی شامل ممنوعیت فعالیت‌هایی که مستلزم گردهمایی گسترده، زنگ آغاز کار و زنگ تعطیلی و زنگ تفریح مدارس باید به صورت گروه‌گروه و تدریجی باشد (دانش‌آموزان با فاصله از هم حرکت کنند و هر بار یک گروه به داخل حیاط بیاید)، تشکیل کلاس‌ها در فضاهای موقت یا فضاهای باز، و شیفتی کردن مدارس برای کاهش اندازه کلاس	
تاکید بر تغییر رفتار برای افزایش مدت و تعداد دفعات فعالیت‌های شستشو و ضدعفونی‌سازی و ارتقای روش‌های دفع زباله.	آموزش کارکنان اجرایی و معلمان راجع به اجرای فاصله‌گذاری فیزیکی و روش‌های بهداشتی و افزایش کارکنان در صورت لزوم. کارکنان نظافت هم باید برای ضدعفونی‌سازی آموزش ببینند و مجهز به تجهیزات حفاظت شخصی تا حد ممکن باشند.	ایجاد پروتکل‌های مفصل بهداشتی از جمله شستن دست، آداب سرفه و عطسه و تنفس، استفاده از تجهیزات حفاظتی، ابزارهای شستشو برای وسایل و روش‌های ایمن آماده‌سازی غذا	

بعد از بازگشایی	بخشی از فرایند بازگشایی	قبل از بازگشایی	
	<p>تعیین رهنمودهای روشن برای مقامات مدرسه در صورتی که دانش‌آموزان یا کارکنان بدحال شدند. رهنمود باید شامل نظارت بر سلامت دانش‌آموزان و کارکنان، حفظ تماس مداوم با مسئولان بهداشتی محلی، و روزآمدسازی طرح‌های اضطراری و لیست‌های تماس باشد.</p> <p>مدارس همچنین باید تمهیداتی بیندیشند تا برای جداسازی موقت صندلی برخی دانش‌آموزان و کارکنان بدون مشکل انگ‌زنی، فضا وجود داشته باشد. دستورالعمل‌ها باید به اطلاع کارکنان، والدین و دانش‌آموزان برسد از جمله به دانش‌آموزان بیمار توصیه شود که در خانه بمانند.</p>	<p>بازنگری در سیاست‌های پرسنلی و کاری با همکاری اتحادیه‌های معلمان جهت تنظیم حضور و غیاب و حمایت از تدریس از راه دور یا ترکیبی.</p> <p>سیاست‌ها باید پشتیبان کارکنان، معلمان، و دانش‌آموزان در معرض خطر به دلیل سن بالا یا بیماری زمینه‌ای باشد و طرح‌هایی برای پوشش‌دهی معلمان غایب و ادامه آموزش از راه دور برای حمایت از دانش‌آموزانی که نمی‌توانند در مدرسه حاضر شوند و سازگاری با شرایط فردی تا حد ممکن تدوین شود.</p>	
<p>تشویق استفاده از ضدعفونی‌کننده دست و تأکید بر اهمیت استفاده از ماسک‌های پارچه‌ای بر حسب رهنمود مقامات. اطلاعات بهداشتی باید به طور گسترده در دسترس باشد از جمله به زبان‌های اقلیت و خط بریل و به زبان بچگانه.</p>	<p>ارتقای روش‌های بهداشتی در تمام سطوح و برای همه کارکنان سیستم مدرسه با تأکید بر شستن دست و آداب تنفس.</p>	<p>تأمین مالی کافی برای سرمایه‌گذاری فوری روی آب و فاضلاب و بهداشت مدرسه. اولویت‌بندی هزینه‌های امکانات و تجهیزات برای نظافت و ضدعفونی‌سازی مدرسه و برنامه‌های فوق‌العاده.</p>	
		<p>استفاده از اقدامات واکنشی به کووید ۱۹ به‌عنوان فرصتی برای بازنگری در سیاست استفاده از امکانات مدرسه در طول دوره اضطرار (به‌عنوان سرپناه، درمانگاه موقت، مکان قرنطینه و غیره)</p>	
<p>افزایش سرمایه‌گذاری روی یادگیری از راه دور (۱) برای آمادگی در دوره‌های بعدی تعطیلات مدرسه (۲) تقویت یادگیری و تدریس در دوره تعطیلات و (۳) تکمیل ساعات آموزشی با مدل ترکیبی که در آن مدارس ممکن است به‌طور ناقص باز باشند یا برنامه کاری‌شان تغییر کرده باشد. در نظر گرفتن تأمین مالی برای توانمندسازی معلمان و آموزش آن‌ها</p>	<p>بازنگری سیاست‌ها و مقتضیات پذیرش برای هماهنگی با اهداف آموزش کلی با از بین بردن موانع و کاهش الزامات ورود به مدرسه.</p> <p>تعیین یا روزآمدسازی استانداردهای معادل‌سازی و به رسمیت‌شناسی مسیرهای جایگزین یادگیری.</p>	<p>پشتیبانی و آموزش معلمان و مقامات مدرسه راجع به تدریس از راه دور و پشتیبانی از دانش‌آموزان در دوره تعطیلات. این امر ممکن است شامل ایجاد گروه‌های همسال روی نرم‌افزارهای موبایلی یا شارژ تلفنی برای تماس با والدین باشد.</p>	<p>تمرکز بر یادگیری</p>
<p>در نظر گرفتن لغو امتحاناتی که کمتر مهم هستند، مثل موارد فوق‌برنامه، به منظور تمرکز منابع بر امتحانات مهم مثل امتحانات نهایی دبیرستان یا ورود به دانشگاه، به‌طوری‌که این امتحانات به‌صورت معتبر، قابل اطمینان</p>	<p>آموزش معلمان برای جبران آموزش و نیز پرداختن به سلامت روان دانش‌آموزان و نیازهای روانی آن‌ها. این اقدامات باید صریحاً شامل افزایش توانایی معلمان در رفع نیازهای آموزشی و</p>	<p>تدوین تقویم‌های آموزشی جایگزین بر اساس سناریوهای بهداشت عمومی مختلف و در نظر گرفتن یادگیری از راه دور.</p>	

قبل از بازگشایی	بخشی از فرایند بازگشایی	بعد از بازگشایی
	اجتماعی-عاطفی دانش‌آموزان خصوصاً در مدرسی باشد که در آن‌ها، نسبت دانش‌آموزان در معرض خطر، بالاست. معلمان باید آموزش ببینند تا تغییرات رفتاری و شناختی مرتبط با سن را تشخیص دهند و پشتیبانی آموزشی بر پایه سن ارائه دهند.	و برابر برگزار شود و فاصله‌گذاری فیزیکی و سایر مقتضیات بهداشتی رعایت شود. در صورت امکان، می‌توان دانش‌آموزان را بدون امتحان به مقطع بالاتر فرستاد و سپس سطح یادگیری دانش‌آموزان را برای اقدامات جبرانی ارزیابی کرد.
ارزیابی پیامدها برای بخش آموزش خصوصی و در نظر گرفتن واکنش‌های احتمالی از جمله گسترش آموزش دولتی، تأمین مالی دولتی آموزش خصوصی یا سایر واکنش‌های مناسب.	اجرای برنامه‌های جبرانی گسترده برای تعدیل آسیب یادگیری و جلوگیری از افزایش نابرابری آموزشی بعد از تعطیلات با تأکید بر میزان سواد کودکان ابتدایی و امکانات لازم برای کودکان معلول. مدل‌های پرستاب آموزشی را می‌توان به موازات تلاش برای جذب کودکان محروم از مدرسه یا جامانده از تحصیل در نظر گرفت.	اجرای روش‌های نوآورانه پشتیبانی از معلم مثل پیشرفت شغلی و حرفه‌ای آنلاین، تعیین مربی برای معلمان و استفاده از مدرسان خصوصی برای توانمندسازی و سرعت بیشتر. این آموزش و مهارت‌سازی را می‌توان با آموزش‌های رسمی معلمان قبل و حین خدمت ترکیب کرد.
	در نظر گرفتن پشتیبانی سلامت روان و خدمات روانی-اجتماعی برای جلوگیری از انگ‌زنی/تبعیض و حمایت از کودکان و خانواده‌ها در مقابله با عدم قطعیت‌های مداوم همه‌گیری.	توزیع اطلاعات واضح، مختصر و دقیق راجع به کووید ۱۹، نرمالیزه‌سازی پیام‌ها درباره ترس و اضطراب و ارتقای راهبردهای خودمراقبتی نه تنها برای دانش‌آموزان و خانواده‌ها بلکه برای معلمان و کارکنان مدرسه.
تضمین پرداخت مداوم و به‌موقع حقوق معلمان خصوصاً معلمان قراردادی و حق‌التدریسی برای کاهش تحلیل‌رفتن انرژی معلمان و افزایش رفاه	اجرای ارزیابی ریسک برای معلمان و سایر کارکنان (با توجه به سن، شرایط کلی و سایر عوامل ریسک) و سپس اجرای رویکرد تدریجی برای بازگشت به مدرسه.	بازنگری و تقویت نظام‌های ارجاع خصوصاً در موارد وخیم. حصول اطمینان از اینکه هر ارائه‌دهنده خدمت از سایر خدمات مراقبتی از جمله ارجاع به خدمات خشونت جنسیتی و سوءاستفاده جنسی و سلامت جنسی و تناسلی، مطلع است.
	احیای ارائه منظم و ایمن خدمات اساسی. این موارد عبارت‌اند از تغذیه اساسی، آب و فاضلاب و بهداشت، خدمات بهداشتی و سلامت مثل غذاخوری مدرسه، واکسیناسیون، نظام ارجاع (شبکه حمایت روانی اجتماعی و سلامت روانی، خشونت جنسیت‌محور، سوءاستفاده و غیره) و خدمات تخصصی برای کودکان معلول.	وقتی خدمات در مدرسه در دسترس نیست، نظام ارجاع باید قوی باشد از جمله در مورد خدمات آموزش جنسی به‌صورت مناسب و در دسترس.

قبل از بازگشایی	بخشی از فرایند بازگشایی	بعد از بازگشایی	
تأمین مالی مستقیم آموزش در مدرسی که بیشترین آسیب را در بحران دیده‌اند مثلاً به صورت اولویت‌بندی مدارس حاشیه‌ای. از نظر مکانیسم، می‌توان کمک مالی فراتر از بودجه به مدارس و پرداخت پول (با قید و شرط یا بی‌قید و شرط) به دانش‌آموزان را در نظر گرفت	بخشیدن شهریه مدارس و سایر هزینه‌ها (یونیفرم مدرسه و غیره) در صورت امکان و برداشتن سایر موانع ورود به مدرسه برای بالا بردن میزان ثبت‌نام	اولویت‌بندی تأمین مالی برای حمایت از نیازهای جدید خصوصاً در دانش‌آموزان محروم. یک رویکرد، تعلیق یا بازنگری موقت در عناصر عملکردمحور در بودجه سرانه است که می‌تواند باعث تأمین مالی مداوم و جلوگیری از کاهش بودجه به دلیل عدم عملکرد مناسب شود.	دسترسی به حاشیه‌ها
سیاست‌ها و روش‌های بازگشایی را باید در جهت گسترش دسترسی به گروه‌های حاشیه‌ای مثل کودکان محروم از مدرسه، کودکان آواره یا مهاجر و اقلیت‌ها در نظر گرفت. ارتباطات اساسی را باید به گونه متنوع ارائه کرد تا به همه زبان‌های لازم و به شکل‌های متفاوت در دسترس باشد تا به جمعیت‌های هدف برسد. در نظر گرفتن اقداماتی برای کاهش خطرات حفاظتی در زمانی که دختران و سایر گروه‌های حاشیه‌ای خارج از مدرسه هستند. این کار با درگیر کردن طرف‌های ذی‌ربط و ارتقای نظام ارجاع صورت می‌گیرد.	انجام اقدامات خاص برای حمایت از بازگشت دختران به مدارس از طریق جذب حداکثری طرف‌های ذی‌ربط.	تضمین دسترسی معلولان به مطالب/پلتفرم‌های یادگیری، اطلاعات، خدمات و امکانات. اطلاعات و ارتباطات مربوط به بهداشت و سلامت عمومی باید به شکل‌های متنوع و در دسترس وجود داشته باشد خصوصاً برای کسانی که مشکل دیداری و شنوایی دارند. باید تدابیری اندیشید تا اطمینان حاصل شود که آب و فاضلاب و امکانات بهداشتی در دسترس است. در صورت تعطیلی دوباره مدارس، باید طرح‌هایی برای ادامه دادن خدمات حمایتی در نظر گرفت.	